

ZAGADNIENIE PRAWNE

W sprawie z powództwa J. P. przeciwko T. C. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 kwietnia 2013 r.

Czy dłużnik zajętej przez organ egzekucyjny wierzytelności, który w związku z dokonaniem zajęciem przekazuje organowi egzekucyjnemu zajętą sumę, zostaje tym samym zwolniony z długu wobec wierzyciela zajętej wierzytelności w części obejmującej przekazaną organowi egzekucyjnemu kwotę także w sytuacji gdy przed zajęciem wierzytelności przez organ egzekucyjny dotychczasowy wierzyciel przeniósł wierzytelność na osobę trzecią, o czym wiedzę dłużnik uzyskał dopiero po zajęciu wierzytelności przez organ egzekucyjny?

Uzasadnienie

Powódka J. P. po ostatecznym sprecyzowaniu stanowiska wносиła o pozbawienie wykonalności w stosunku do niej tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] zaopatrzonego postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 8 lipca 2011 roku w sprawie [...] w klauzulę wykonalności na rzecz T. C., w zakresie punktu Va do kwoty 50.000 złotych, zaś w zakresie punktu Vb do kwoty 23.207,73 złotych.

Podnosiła, że wierzytelności przysługujące K. C. od niej z tytułu podziału majątku wspólnego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] zostały zajęte na poczet jego wymagalnych długów alimentacyjnych względem ich dzieci, reprezentowanych przez nią jako przedstawicielkę ustawową, egzekwowanych przez komorników sądowych w

sprawach [...] i do wysokości kwot uiszczonych przez nią na rzecz komorników sądowych jej zobowiązanie wygasło.

Pozwany T. C. wnosił o oddalenie powództwa w całości.

Wskazywał, że umową cesji z dnia 29 kwietnia 2011 roku K. C. przeniósł na jego rzecz wierzytelność przysługującą mu od powódki w kwocie 173.225,08 złotych z tytułu podziału ich majątku wspólnego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...]. Powódka dowiedziała się o tej umowie cesji już w dniu 20 maja 2011 roku, kiedy doręczono jej postanowienie Sądu Rejonowego w B. oddalające wniosek o wpis hipoteki przymusowej na rzecz pozwanego. Zapłata przez powódkę pierwszej raty spłaty z punktu Va postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku na rzecz poprzedniego wierzyciela K. C. nie zwolniła jej z długu. Natomiast druga rata spłaty z punktu Vb postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku stała się wymagalna w dniu 29 kwietnia 2012 roku, czyli po dacie zajęcia, a zatem zbycie tej wierzytelności jest ważne, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego w sprawie I CSK 357/07.

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w B. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] zaopatrzonego postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 8 lipca 2011 roku w sprawie [...] w klauzulę wykonalności na rzecz T. C., w zakresie punktu Va do kwoty 11.175,30 złotych i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Orzeczenie to zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Postanowieniem z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] Sąd Rejonowy w B. tytułem spłaty z majątku wspólnego zasądził od J. P. na rzecz K. C. kwotę 173.225,08 złotych, którą rozłożył na dwie raty: pierwszą w kwocie 50.000 złotych płatną w terminie jednego miesiąca od daty uprawomocnienia się orzeczenia i drugą w kwocie 123.225,08 złotych płatną w terminie jednego roku od uprawomocnienia się orzeczenia, obie raty płatne z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym na wypadek uchybienia w terminie płatności którejkolwiek z nich. Postanowienie to uprawomocniło się w dniu 29 kwietnia 2011 roku. Postanowieniem z dnia 8 lipca 2011 roku w sprawie [...] Sąd Rejonowy w B. nadał klauzulę wykonalności postanowieniu tego Sądu z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] w zakresie punktu Va, czyli pierwszej raty spłaty w wysokości

50.000 złotych z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym na wypadek uchybienia w terminie płatności tej raty, na rzecz T. C. jako następcy wierzyciela K. C. w tym zakresie.

Pisemną umową cesji z dnia 29 kwietnia 2011 roku K. C. przeniósł na rzecz brata T. C. wierzytelność przysługującą K. C. od J. P. w kwocie 173.225,08 złotych z tytułu podziału majątku wspólnego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...].

W dniu 5 maja 2011 roku K. C. wystąpił do Sądu Rejonowego w B. z wnioskiem o wpis do księgi wieczystej nr [...] hipoteki przymusowej w kwocie 173.225,08 złotych z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym na rzecz T. C., dołączając postanowienie Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] i umowę cesji wierzytelności z dnia 29 kwietnia 2011 roku. Postanowieniem z dnia 16 maja 2011 roku Sąd Rejonowy w B. wniosek ten oddalił wskazując, że wpis do księgi wieczystej może zostać dokonany jedynie na podstawie dokumentu z podpisem notarialnie poświadczonym, jeżeli przepisy nie przewidują innej formy dokumentu, a wnioskodawca dołączył umowę cesji z dnia 29 kwietnia 2011 roku jedynie w zwykłej formie pisemnej. Odpis tego postanowienia został doręczony J. P. jako uczestniczce postępowania w dniu 20 maja 2011 roku.

W dniu 22 czerwca 2011 roku K. C. i T. C. w obecności notariusza Jarosława Zdasiuka złożyli własnoręczne podpisy na umowie cesji wierzytelności z dnia 29 kwietnia 2011 roku.

W postępowaniu egzekucyjnym z wniosku I. Bank S.A. w W. przeciwko K. C. w sprawie [...] w dniu 1 kwietnia 2011 roku komornik sądowy dokonał zajęcia wierzytelności przysługujących K. C. od J. P. z tytułu podziału majątku wspólnego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...]. Natomiast w postępowaniu egzekucyjnym z wniosku K. C. i M. C., reprezentowanych przez przedstawicielkę ustawową J. P., przeciwko K. C. w sprawie [...] zajęcie wierzytelności przysługujących K. C. od J. P. z tytułu podziału majątku wspólnego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] przez komornika sądowego nastąpiło w dniu 25 maja 2011 roku.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że roszczenie powódki, mające oparcie w art. 840 § 1 k.p.c., zasługuje jedynie na częściowe uwzględnienie.

Sąd I instancji zaznaczył, że stosownie do art. 512 k.c., od dnia 20 maja 2011 roku, kiedy powódka dowiedziała się o umowie cesji z dnia 29 kwietnia 2011 roku, mogła ona spełnić świadczenie wynikające z postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] jedynie na rzecz T. C.

W ocenie Sądu Rejonowego powódka zwolniła się z długu wobec pozwanego jedynie w zakresie kwot świadczonych na jego rzecz, a zajętych przez komornika sądowego do dnia dowiedzenia się przez nią o zaistnieniu umowy cesji. Do tej daty zajęcia uległa wierzytelność przysługująca K. C. od powódki jedynie w postępowaniu egzekucyjnym w sprawie [...]. Dlatego tylko w zakresie kwoty zajętej w tym postępowaniu Sąd I instancji uwzględnił żądanie powódki o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...]. W pozostałym zakresie przekraczającym zajętą w tym postępowaniu kwotę 11.175,30 złotych Sąd I instancji powództwo oddalił.

Powyższy wyrok w części oddalającej powództwo zaskarżyła apelacją powódka zarzucając naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na wadliwym przyjęciu, że powódka uzyskała skuteczną informację o cesji wierzytelności w dniu 20 maja 2011 roku, podczas gdy:

a) z treści uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 maja 2011 roku, w którym zamieszczono wzmiankę o cesji nie wynikało, jakiej wierzytelności dotyczyła cesja, w jakiej wysokości wierzytelność została przelana, jakie są szczegółowe postanowienia umowne, w związku z czym tak lakonicznej informacji nie można traktować jako skutecznego powzięcia wiedzy o cesji wierzytelności,

b) podejmowane przez powódkę działania zmierzające do wpłaty wymagalnej raty świadczenia, starania o uzyskanie zgody na złożenie świadczenia do depozytu sądowego świadczą o tym, że powódka nie powzięła wiedzy na

temat zawartej umowy cesji w dacie doręczenia jej odpisu postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 16 maja 2011 roku,

c) dopiero data doręczenia powódce apelacji K. C. od postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 19 grudnia 2011 roku w sprawie [...], do której dołączony został odpis umowy cesji jest datą powzięcia o niej wiedzy, o czym przekonuje nie tylko treść uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 9 marca 2012 roku w sprawie [...], ale również całokształt podejmowanych przez powódkę działań,

2. zaniechanie dokonania należytego i wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i w rezultacie pominięcie, że:

a) powódka po powzięciu informacji o zawartej umowie cesji, kiedy odmówiła wpłaty należności do rąk komornika, uzyskała od komornika sądowego E. D. informację, że cesja została dokonana nie w dniu 29 kwietnia 2011 roku, ale w dniu 22 czerwca 2011 roku oraz że umowa została zawarta po zajęciu wierzytelności i z tego względu winna ona dokonywać dalszych wpłat do rąk komornika, co powoduje, że w sytuacji powzięcia powyższych informacji powódka wpłaciwszy pieniądze do rąk komornika skutecznie zwolniła się z zobowiązania,

b) powódka uzyskiwała sprzeczne informacje od Sądu i komornika, nie miała możliwości ich zweryfikowania, informacje te budziły uzasadnione wątpliwości co do daty zawarcia umowy cesji, zatem nie można uznać, że w dacie dokonywania wpłat do rąk komornika powódka posiadała pełną wiedzę o dokonanej cesji, a co za tym idzie, dokonując wpłat do rąk komornika nie była w dobrej wierze,

c) zachowanie wierzyciela po zawartej umowie cesji, odmawianie przyjęcia zapłaty, nieinformowanie o zawartej umowie cesji przy jednoczesnym podejmowaniu działań zmierzających do przymusowego uzyskania świadczenia czy jego zabezpieczenia dowodzi, że K. C. robił wszystko, aby powódka nie dowiedziała się o zawartej umowie, co nie pozostaje bez wpływu na ocenę jej wiedzy i dobrej wiary przy dokonywaniu wpłat do rąk komornika.

Domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] zaopatrzonego

postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 8 lipca 2011 roku w sprawie [...] w klauzulę wykonalności na rzecz T. C., w zakresie punktu Va w całości, zaś w zakresie punktu Vb do kwoty 23.207,73 złotych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd II instancji podzielił i uznał za własne większość ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego, za wyjątkiem ustaleń co do daty, w której powódka uzyskała wiedzę o umowie z dnia 29 kwietnia 2011 roku, na mocy której K. C. przeniósł na pozwanego wierzytelność przysługującą K. C. od powódki z tytułu podziału ich majątku wspólnego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...].

W pierwszej kolejności trzeba wskazać, że dla ustalenia daty, w której powódka uzyskała wiedzę o umowie cesji z dnia 29 kwietnia 2011 roku nie mogą być miarodajne zeznania przesłuchanego w sprawie świadka K. C., który wskazał, że dostarczył powódce umowę cesji już w dniu 30 kwietnia 2011 roku (k. 156v). K. C. i powódka są silnie skonfliktowani. Trudno zatem uznać, że zeznania K. C. mogą stanowić wiarygodną podstawę ustalenia, że wywiązał się on z wynikającego z art. 512 k.c. obowiązku zawiadomienia powódki o przeniesieniu wierzytelności.

W ocenie Sądu Okręgowego za datę, w której powódka uzyskała wiedzę o umowie cesji z dnia 29 kwietnia 2011 roku nie można też uznać daty otrzymania przez nią odpisu postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 maja 2011 roku oddalającego wniosek K. C. o wpis do księgi wieczystej nr [...] hipoteki przymusowej w kwocie 173.225,08 złotych z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym na rzecz T. C. Oczywiście dłużnik może powziąć wiadomość o przeniesieniu wierzytelności z jakiegokolwiek źródła, jednak ważne jest, aby dłużnik uzyskał dostatecznie pewną wiadomość o przelewie. Za dostatecznie pewną wiadomość o przelewie należy uznać wiadomość obejmującą datę umowy cesji, jej strony, a także przedmiot tej umowy. Tymczasem w uzasadnieniu postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 maja 2011 roku wskazano, że jako podstawę wpisu wnioskodawca złożył odpis postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] o podział majątku wspólnego oraz cesję zawartą w dniu 29 kwietnia 2011 roku pomiędzy K.

C. a T. C. Jednocześnie w uzasadnieniu tego postanowienia zaznaczono, że w sytuacji gdy po powstaniu tytułu wykonawczego stwierdzona nim wierzytelność została przeniesiona na inną osobę (cesjonariusza), osoba ta może domagać się wpisu hipoteki przymusowej na swoją rzecz na podstawie tytułu wykonawczego wydanego na rzecz zbywcy (cedenta) wtedy, gdy będzie legitymowała się tytułem wykonawczym na swoją rzecz. Z uzasadnienia tego nie wynika, jaki był przedmiot umowy cesji z dnia 29 kwietnia 2011 roku i dlatego trzeba uznać, że uzasadnienie to nie dostarczyło powódce dostatecznie pewnej wiadomości o umowie cesji z dnia 29 kwietnia 2011 roku.

Zdaniem Sądu Okręgowego należy przyjąć, że powódka, jak sama wskazywała, uzyskała wiedzę o umowie cesji z dnia 29 kwietnia 2011 roku dopiero w dniu otrzymania przez nią apelacji K. C. od postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 19 grudnia 2011 roku w sprawie [...] o wyrażenie zgody na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, do której załączona została umowa cesji z dnia 29 kwietnia 2011 roku. Wobec tego, że K. C. sporządził apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 19 grudnia 2011 roku w sprawie [...] w dniu 12 stycznia 2012 roku (k. 53-54), trzeba przyjąć, że powódka uzyskała wiedzę o umowie cesji z dnia 29 kwietnia 2011 roku po dniu 12 stycznia 2012 roku.

Uzupełniając ustalenia Sądu Rejonowego trzeba wskazać, że po zajęciu wierzytelności przysługujących K. C. od J. P. z tytułu podziału majątku wspólnego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] w postępowaniu egzekucyjnym z wniosku I. Bank S.A. w W. przeciwko K. C. w sprawie [...], w dniu 30 maja 2011 roku powódka przekazała komornikowi sądowemu kwotę 11.175,30 złotych (k. 33 akt sprawy [...]). Z kolei po zajęciu wierzytelności przysługujących K. C. od J. P. z tytułu podziału majątku wspólnego na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 5 stycznia 2011 roku w sprawie [...] w postępowaniu egzekucyjnym z wniosku K. C. i M. C., reprezentowanych przez przedstawicielkę ustawową J. P., przeciwko K. C. w sprawie [...] powódka przekazała komornikowi sądowemu w dniu 7 czerwca 2011 roku kwotę 10.000 złotych (k. 270 akt sprawy [...]), w dniu 13 czerwca 2011 roku kwotę 843,46 złotych (k. 275 akt sprawy [...]), w dniu 10 sierpnia 2012 roku kwotę 46.285,88 złotych (k. 338 akt sprawy [...]).

W tych okolicznościach wątpliwości Sądu Okręgowego wzbudziło to, czy dłużnik zajętej wierzytelności, który w związku z dokonaniem zajęcia przekazuje organowi egzekucyjnemu zajętą sumę, zostaje tym samym zwolniony z długu wobec wierzyciela zajętej wierzytelności w części obejmującej przekazaną organowi egzekucyjnemu kwotę także w sytuacji gdy przed zajęciem wierzytelności przez organ egzekucyjny dotychczasowy wierzyciel przeniósł wierzytelność na osobę trzecią, o czym wiedzę dłużnik uzyskał dopiero po zajęciu wierzytelności przez organ egzekucyjny.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 września 1962 roku (IV CR 68/62, OSNC 1963/12/265) stwierdził, że wypłata zajętej sumy na rzecz organu egzekucyjnego, który zajęcia dokonał, zwalnia dłużnika zajętej wierzytelności z długu wobec wierzyciela w części dotyczącej kwoty przekazanej organowi egzekucyjnemu; w tej części zobowiązanie dłużnika zajętej wierzytelności wygasa, a wszczęta przeciwko niemu egzekucja powinna być w tej części umorzona. Podstawę tego orzeczenia stanowił stan faktyczny, w którym do zajęcia wierzytelności doszło przed porozumieniem wierzyciela i dłużnika, na mocy którego ten pierwszy ograniczył swoją wierzytelność. Wyrok ten nie może zatem znaleźć zastosowania do sytuacji, w której dłużnik zajętej przez organ egzekucyjny wierzytelności dokonuje wpłaty na rzecz organu egzekucyjnego, a do zajęcia wierzytelności przez organ egzekucyjny doszło po przeniesieniu wierzytelności przez dotychczasowego wierzyciela na osobę trzecią, a wiedzę o tym przelewie dłużnik uzyskał dopiero po zajęciu wierzytelności przez organ egzekucyjny.

Dłużnik zobowiązany jest do świadczenia na rzecz osoby, która według prawa materialnego jest jego wierzycielem, czyli na rzecz wierzyciela materialnego. Zgodnie z art. 452 k.c., jeżeli świadczenie zostało spełnione do rąk osoby nieuprawnionej do jego przyjęcia, a przyjęcie świadczenia nie zostało potwierdzone przez wierzyciela, dłużnik jest zwolniony w takim zakresie, w jakim wierzyciel ze świadczenia skorzystał. Tak więc co do zasady spełnienie świadczenia do rąk nieuprawnionego nie będzie zwalniało dłużnika z długu. Wyjątek od tej zasady, chroniący dobrą wiarę dłużnika, został przewidziany m.in. w art. 512 k.c. W myśl tego przepisu dopóki zbywca nie zawiadomi dłużnika o przelewie, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik wiedział o przelewie.

Przepis art. 512 k.c. ma zastosowanie także do sytuacji, w której dłużnik dokonuje wpłaty na rzecz organu egzekucyjnego dobrowolnie bądź w wyniku zastosowania przymusu przez komornika sądowego. Jeżeli zatem dłużnik zajętej wierzytelności dokonał wpłaty na rzecz organu egzekucyjnego, który zajął wierzytelność po przeniesieniu jej przez dotychczasowego wierzyciela na osobę trzecią i który działa na rzecz podmiotu nie będącego wierzycielem materialnym z uwagi na przelew wierzytelności, a w chwili spełnienia świadczenia do rąk komornika sądowego dłużnik nie wiedział o przelewie, to spełnienie świadczenia do rąk komornika sądowego ma skutek względem wierzyciela materialnego.

Jeżeli natomiast dłużnik zajętej wierzytelności w związku z tym zajęciem dokonał wpłaty na rzecz organu egzekucyjnego, który zajął wierzytelność po przeniesieniu jej przez dotychczasowego wierzyciela na osobę trzecią i działa w oparciu o istniejący tytuł wykonawczy na rzecz podmiotu nie będącego wierzycielem materialnym z uwagi na przelew wierzytelności, o którym to przelewie dłużnik zajętej wierzytelności uzyskał wiedzę po jej zajęciu przez organ egzekucyjny i wiedzę tę posiadał w chwili spełnienia świadczenia do rąk komornika, to można przyjąć, że spełnienie świadczenia do rąk komornika nie zwalnia dłużnika zajętej wierzytelności wobec wierzyciela materialnego.

Stanowisko to znajduje uzasadnienie w art. 452 k.c. Można bowiem przyjąć, że przepis ten dotyczy nie tylko dobrowolnego spełnienia świadczenia przez dłużnika, ale także sytuacji, w której dłużnik spełnił świadczenie w wyniku zastosowania przymusu przez komornika sądowego. Tak więc jeżeli dłużnik w wyniku przymusu organu egzekucyjnego spełnił świadczenie do rąk komornika sądowego działającego w oparciu o istniejący tytuł wykonawczy na rzecz wierzyciela formalnego, a nie na rzecz wierzyciela materialnego, to nie zwolnił się wobec tego wierzyciela materialnego, jeżeli ten nie skorzystał ze świadczenia dłużnika.

Można też przyjąć, i za tym stanowiskiem opowiada się Sąd Okręgowy, że jeżeli dłużnik zajętej wierzytelności dokonał wpłaty na rzecz organu egzekucyjnego, który zajął wierzytelność po przeniesieniu jej przez dotychczasowego wierzyciela na osobę trzecią i działa w oparciu o istniejący tytuł wykonawczy na rzecz podmiotu nie będącego wierzycielem materialnym z uwagi na przelew wierzytelności, o którym to przelewie dłużnik uzyskał wiedzę po zajęciu wierzytelności przez organ egzekucyjny i wiedzę tę posiadał w chwili spełnienia

świadczenia do rąk komornika, to zwolnił się wobec wierzyciela materialnego, nawet jeżeli ten nie skorzystał ze świadczenia dłużnika.

Stosownie do art. 896 § 1 i 2 k.p.c. w celu zajęcia wierzytelności komornik zawiadamia dłużnika, że nie wolno mu odbierać żadnego świadczenia ani rozporządzać zajętą wierzytelnością i ustanowionym dla niej zabezpieczeniem, a także wzywa dłużnika wierzytelności, aby należnego od niego świadczenia nie uiszczał dłużnikowi, lecz złożył je komornikowi lub do depozytu sądowego; jednocześnie z zajęciem wierzytelności komornik wzywa jej dłużnika, aby w ciągu tygodnia złożył oświadczenie czy i w jakiej wysokości przysługuje dłużnikowi zajęta wierzytelność, czy też odmawia zapłaty i z jakiej przyczyny, jak też czy inne osoby roszczą sobie prawa do wierzytelności, czy i w jakim sądzie lub przed jakim organem toczy się lub toczyła się sprawa o zajętą wierzytelność oraz czy i o jakie roszczenia została skierowana do zajętej wierzytelności egzekucja przez innych wierzycieli.

Jeżeli przed zajęciem wierzytelności przez organ egzekucyjny dotychczasowy wierzyciel przeniósł wierzytelność na osobę trzecią, a dłużnik zajętej wierzytelności uzyskał wiedzę o tym przelewie dopiero po jej zajęciu przez organ egzekucyjny, to dłużnik zajętej wierzytelności nie mógł o tym przelewie zawiadomić komornika sądowego w oświadczeniu, o którym mowa w art. 896 § 2 k.p.c. Jednocześnie dłużnik zajętej wierzytelności wezwany do dokonywania wpłat na rzecz organu egzekucyjnego jest zobowiązany do podporządkowania się przymusowi państwowemu stosowanemu przez komornika sądowego. Komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym, którego zadaniem jest realizacja władztwa publicznego w zakresie powierzonych mu przez ustawę zadań w postaci przymusowego wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych. Niezastosowanie się do wezwania komornika sądowego może rodzić negatywne konsekwencje, także finansowe. Dłużnik nie ma żadnego wpływu na działania komornika sądowego, o ile ten działa w oparciu o prawomocny tytuł wykonawczy i wykonuje czynności zgodnie prawem. Komornik nie ma przy tym prawa ani obowiązku badać merytorycznie tytułu wykonawczego (art. 804 k.p.c.). Dłużnik ma też prawo domniemywać legalność działań komornika sądowego. Dłużnik nie może a priori domniemywać bezprawności działania komornika sądowego.

Podkreślenia też wymaga, że zgodnie z art. 815 § 2 k.p.c. pokwitowanie komornika ma taki sam skutek jak pokwitowanie wierzyciela sporządzone w formie

dokumentu urzędowego. Przepis ten dotyczy sytuacji dobrowolnego spełnienia świadczenia komornikowi sądowemu. Jeżeli zatem dłużnik dobrowolnie spełnił świadczenie komornikowi sądowemu, to pokwitowanie wydane przez komornika będzie zwalniało z długu, niezależnie od tego czy komornik sądowy działał na rzecz wierzyciela materialnego.

Nie ma uzasadnionych podstaw by różnicować sytuację dłużnika w zakresie zwolnienia z długu wobec wierzyciela materialnego w zależności od tego, czy dobrowolnie, czy też w wyniku przymusu spełnił świadczenie komornikowi sądowemu.

Dłużnika zajętej wierzytelności, który nie ma możliwości wyboru adresata świadczenia nie można obarczać konsekwencjami, które nie są od niego zależne, w szczególności gdy po zajęciu przez organ egzekucyjny wierzytelności dłużnik ten, tak jak w niniejszej sprawie, poinformował komornika sądowego, że przed zajęciem wierzytelności dotychczasowy wierzyciel przeniósł ją na osobę trzecią, a organ egzekucyjny utrzymał zajęcie, zaś dotychczasowy wierzyciel, naruszając art. 512 k.c., ale też ogólne reguły wykonywania zobowiązań z art. 354 k.c., nie zawiadomił w odpowiednim czasie dłużnika zajętej wierzytelności o jej przelewie. Zaznaczyć też należy, iż dotychczasowy wierzyciel zajętej wierzytelności o fakcie jej zajęcia jest zawiadamiany przez komornika stosownie do treści art.896§1 pkt 1 kpc, a skoro tak to ma możliwość, a zważywszy na treść art.512 kc jak i wyżej przywołane ogólne reguły wykonywania zobowiązań z art.354 kc, nawet obowiązek powiadomienia bezpośrednio komornika o dokonanej cesji wierzytelności. W związku z informacją o zajęciu musi bowiem zdawać sobie sprawę, że w związku z dokonanym zajęciem dłużnik zostaje pozbawiony swobody w wyborze osoby, której spełni należne od niego świadczenie (vide: art.896§1 pkt 2 kpc). Aby więc umożliwić nabywcy wierzytelności uzyskanie należnego świadczenia od dłużnika, winien zbywca wierzytelności odpowiednio zareagować na zawiadomienie o zajęciu owej wierzytelności przez komornika.

Udzielenie odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne jest niezbędne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Z tych względów Sąd Okręgowy uznał za zasadne przedstawić Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia, w trybie art. 390 § 1 k.p.c., zagadnienie prawne sformułowane w sentencji postanowienia.

/km/